

Náučný chodník Okolím Liptovskej Tepličky

Kraj:	Prešovský
Okres:	Poprad
Geomorfologická jednotka:	Nízke Tatry
Geologická jednotka:	veporské pásmo
Chránené územie:	Národný park Nízke Tatry
Prístup:	bus Liptovská Teplička, centrum
Východisko:	Liptovská Teplička, centrum
Trasa:	Liptovská Teplička, centrum - turistické rázcestie Sedlo Záploty (M × Z) - po modrej značke na východ za Čierny Váh k horárni Váh - lesnou cestou na juh proti toku Čierneho Váhu - horáreň Rovienky - lesnou cestou na zelenú značku od Kráľovej hole - turistické rázcestie Výpad (M × Z) - turistické rázcestie Sedlo Záploty (M × Z) - Liptovská Teplička, centrum
Dĺžka, prevýšenie:	9 km, prevýšenie 160 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je súběžná na začiatku s modrou a v druhej polovici so zelenou turistickou značkou od Kráľovej hole.

Rok otvorenia: 2007

Aktuálny stav: Náučný chodník je dobrom stave (2021).

Textový sprievodca: nie je; na stránke obce Liptovská Teplička sú verejne dostupné náhlady informačných panelov > .PDF

Kontakt: Obecný úrad Liptovská Teplička, ul. Štefana Garaja 398/16, 059 40 Liptovská Teplička, tel. 052 / 7798 110; Správa Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Banskej Bystrici; pracovisko Slovenská Ľupča, Lichardova 129/52, 976 13 Slovenská Ľupča, tel. 048 / 2855 010; pracovisko Liptovský Hrádok, ul. SNP 311, 033 01 Liptovský Hrádok, tel. 044 / 5222 875; pracovisko Beňuš, Beňuš 453, 976 64 Beňuš, tel. 048 / 6198 116

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Liptovská Teplička. Rázovitá podhorská obec juhozápadne od Popradu na severnom úpätí Kráľovej hole v Teplickej kotline na okraji Nízkych Tatier pri Tepličke neďaleko ústiacej do Čierneho Váhu. Pestré geologické pomery kontaktu Nízkych Tatier, Kozích chrbtov a Hornádskej kotliny v okolí obce s významným zastúpením karbonátových hornín podmienujú výskyt krasových javov - ponorov, vyvieraciek, ponorných jaskýň a jaskýň založených na tektonických zlomoch a puklinách, verejnosti neprístupných - ako aj bohatých zdrojov kvalitnej pitnej vody. Asi 3,6 km severne od obce v pohorí Kozie chrbty pramení Hornád, piata najdlhšia rieka Slovenska. Najstaršia písomná zmienka o obci je z roku 1634. Patrila panstvu Liptovský Hrádok, na ktorého popud v rámci goralskej kolonizácie územie osídlili Gorali z oravsko-poľského pohraničia - dodnes je tu zachované a používané svojrázne goralské nárečie. Obyvatelia sa zaoberali ťažbou a plavením dreva, roľníctvom a chovom dobytka. Jednolodový barokový rímskokatolícky kostol sv. Jána Krstiteľa z roku 1759 stojí na mieste staršieho dreveného kostola z roku 1706. V obci sú zachované zrubové domy (drevenice), skupina 117 zrubových stodôl - tzv. **Stodolište** - a stopy po terasovitých poličkách v okolitých svahoch. (Európskym) unikátom je vyše 400 stále funkčných **zemiakových pivníc** hruškovitého tvaru (zužujú sa smerom nahor) vyhlbených 2,5 - 3 m zvislo do zeme. Jamu zvrchu chráni striedka z guľatiny s miernym spádom, prikrýta vrstvou hlíny a mačinou a podopretá stĺpkami nesúcimi dverka. Do jednej pivnice sa zmestí 30 vriec zemiakov. Celoročná teplota 2 - 6 °C ako aj priaznivé geologické prostredie pivníc umožňujú uchovanie kvality uskladnených zemiakov a zeleniny po celý rok. V rokoch 1912 - 1972 viedla do obce jedna z vetiev Považskej lesnej železnice (heslo nižšie). Záujemcom o miestnu kultúru a históriu je (za dobrovoľné vstupné) k dispozícii návšteva tradične zariadeného Teplického domu a výstavy fotografií v Teplickej izbe (návštevy treba dohodnúť s predstihom osobne alebo telefonicky na obecnom úrade - kontakt vyššie). Obec je jedným z viacerých východísk túry na Kráľovu hoľu (12,5 km, prevýšenie 1 100 m).

Považská lesná železnica. Bývalá lesná železnica v údolí Čierneho Váhu s hlavnou traťou s dĺžkou 42 km vedúcou z Liptovského Hrádku cez Liptovskú Tepličku do Staníkova v Ždiarskej doline pod Andrejcovou a súčasný depozitár jej vozidiel v Múzeu liptovskej dediny v Pribyline. Jej výstavbu v roku

1913 si vyžiadal rozmáhajúci sa drevársky a drevospracujúci priemysel, prevádzka začala v roku 1916. Po Kysucko-oravskej lesnej železnici (heslo napr. tu) bola druhou najdlhšou lesnou železnicou na Slovensku - s početnými odbočkami mala dĺžku až 109,64 km. Poslednou bola v roku 1941 vybudovaná odbočka Rovníčky - Zátureň. Pre nerentabilnosť sa od roku 1959 rušili trate odbočiek, celá bola zrušená koncom roka 1972. Napriek početným pokusom sa nepodarilo trať obnoviť či zachovať ako pamiatku, exponáty vozidiel i koľajníc boli presťahované do Múzea liptovskej dediny v Pribyline, súčasťou Liptovského múzea v Ružomberku, kde sa využívajú na sezónne historické jazdy (1 km, 10 min). V teréne sa nachádza mnoho pozostatkov železnice - mosty, viadukty, zárezy v skalách a svahoch, kameňolomy, budovy, koľajiská a točňa, resp. ich torzá, stanica v Liptovskej Tepličke bola v roku 2005 upravená pre potreby Správy Národného parku Nízke Tatry, v mieste ústia Ipolitice do Čierneho Váhu v drevenej budove bývalej stanice Čierny Váh je od roku 2009 malé múzeum železnice, teleso trate miestami upravili pre cyklotrasu.

Kráľova hoľa (1 946 m n. m.) - vrch v Nízkych Tatrách juhovýchodne od Liptovskej Tepličky, ktorého vrchol je dostupný po Náučnom chodníku Šumiac - Kráľova hoľa alebo po Náučnom chodníku Slovenský raj - Nízke Tatry.

Národný park Nízke Tatry (NAPANT). Druhý najväčší národný park Slovenska s rozlohou (bez ochranného pásma) bežmála dosahujúcou rozlohu najväčšieho - Tatranského - národného parku. Bol vyhlásený v roku 1978 v dvoch izolovaných avšak na dvoch miestach sa stýkajúcich areáloch, a to v ústrednej časti a na severných rázsochách **Ďumbierskych Tatier** a najvýchodnejšej časti **Starohorských vrchov** (západná časť) a v ústrednej časti a na severných rázsochách **Kráľovoholských Tatier** a malej okrajovej časti **Slovenského raja** (východná časť). Mohutná klenbohrást Nízkych Tatier, pretiahnutá západo-východným smerom, dlhá vzdušnou čiarou 60 - 75 km, presahuje vo veľkej svojej časti hornú hranicu lesa (zníženú človekom) a Ďumbierom dosahuje nadmorskú výšku 2 046 m. Centrálnu a južnú časť tohto jadrového pohoria budujú prevažne kryštallické bridlice a granitoidné horniny a severné rázsochy ako aj Starohorské vrchy na území národného parku najmä vápence, dolomity, pieskovce, ílovité a piesčité bridlice. Na rozsiahlych vápencových územiach sa vyvinul kras - spomedzi dvanástich vyčlenených nízkotatranských krasových území sú azda najpopulárnejšími Kras Demänovskej doliny (s Demänovským jaskynným systémom, vyše 43 km dlhým), Kras Jánskej doliny (s najhlbšou jaskyňou na Slovensku - Systém Hipmanových jaskýň - s hĺbkou 499 m) či Ďumbiersky vysokohorský kras (s Jaskyňou mŕtvych netopierov, vyše 21 km dlhou). Asi 70 % územia parku zaberajú lesy, ktoré sú aktuálne postihnuté na mnohých miestach zvýšenou neplánovanou ťažbou spôsobenou rôznymi príčinami (vetrové či lykožrútové kalamity), vyplývajúcimi z narušenej ekologickej stability porastov ako dôsledku nepriaznivého stavu lesov (neprirodzená štruktúra, meniace sa prírodné podmienky, turizmus, chyby v obhospodarovaní). Najvyššie územia národného parku zaberajú okrem skalných vrcholov a chrbtov pred stáročiami odlesnené sekundárne lúky a pasienky (hole). Horskú flóru zastupujú napr. zvonček maličký, horec Clusiov, stokráska Micheliho, poniklec slovenský či metluška krivoľaká, z fauny tu žije o. i. medveď, rys, vlk, svišť i vysadený kamzík vrchovský tatranský, vzácny hrabáč tatranský a hrabáč snežný. Vtáky reprezentuje orol skalný, orol kriklavý, včelár obyčajný, hlucháň hôrny, tetrov holník. Na území národného parku je viacero území európskeho významu a prekrýva ho chránené vtáčie územie Nízke Tatry (s výnimkou areálov lyžiarskych stredísk v masíve Chopku), ktoré sú súčasťou sústavy Natura 2000; v krasovej časti Demänovskej doliny je vyhlásená ramsarská lokalita Jaskyne Demänovskej doliny.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Okolím Liptovskej Tepličky

2. Národný park Nízke Tatry
3. Mokrade
4. Lesy
5. Považská lesná železnica
6. Rastlinstvo
7. Živočíchy
8. Život
9. Voda

